

Avdelningen för hållbar energianvändning
Enheten för energi och samhälle
Daniel Lundqvist
016-544 20 57
daniel.lundqvist@energimyndigheten.se

Energimyndighetens kommentarer till det tredje och sista utkastet till grundskolans kursplaner

Energimyndigheten har tagit del av utkast 3 till grundskolans kursplaner, och vill härmed dels kommentera NO- och geografiämnena, och dels lämna angelägna synpunkter på förslaget till kursplan för samhällskunskapsämnet.

Kursplanerna i NO-ämnen samt i geografi

Energimyndigheten noterar med tillfredsställelse att arbetsgrupperna för dessa ämnen har tagit fasta på ett flertal av de synpunkter som myndigheten lämnade på föregående utkast. Perspektivet *hållbar utveckling* har tillsammans med *energi- och klimatfrågorna* fått en tydligare plats i kursplanerna. Därför avstår myndigheten denna gång från att ytterligare kommentera dessa ämnen, annat än med följande randmarkering:

Kemi

I kursplanen för kemi, kunskapskrav i slutet av årskurs 9, finns i alla betygssteg en formulering som Energimyndigheten har svårt att förstå. Eleven ska enligt förslaget kunna förklara eller ge exempel på ”likheter och skillnader mellan naturvetenskap och icke-vetenskap”. Med denna formulering ges intrycket att naturvetenskapen är den enda ”riktiga” vetenskapen, vilket säkerligen inte varit avsikten. Om den distinktion som avses är så väsentlig att den explicit nämns som ett kunskapskrav så behöver den nog förklaras lite närmare. Vilken slags ”icke-vetenskap” är det som kemiläraren behöver markera mot?

Denna detalj har kanhända inte direkt med energi- eller klimatfrågorna att göra, varför det kan synas onödigt att Energimyndigheten kommenterar just detta. Men eftersom dessa frågor kräver samarbete mellan olika ämneslärare för att förstå så menar myndigheten att det är viktigt att kursplanerna inte i onödan markerar avstånd mellan disciplinerna.

Kursplanen i samhällskunskap

Det offentliga skolväsendet vilar på demokratins grund. Skollagen (1985:1100) slår fast att verksamheten i skolan skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och att var och en som verkar inom skolan skall främja aktningen för varje människas egenvärde och respekten för vår gemensamma miljö (1 kap. 2 §).

Så inleds Lpo 94, och skolans grundläggande värden läggs därmed fast. Denna skollagens portalmening bör återspeglas i alla skolans ämnen. Det ämne som kanske allra mest utgår från och präglar eleverna med ”grundläggande demokratiska värderingar” är just samhällskunskapsämnet.

För att skolan ska kunna bidra till en hållbar utveckling är det av mycket stor vikt att eleverna får konfronteras med och bearbeta samhällsfrågor på ett sådant sätt att *demokratiska värderingar, aktningen för varje människas egenvärde och respekten för vår gemensamma miljö* kan integreras i dem. I detta har samhällskunskapsämnet en särställning, och kursplanen behöver därför säkerställa att de väsentliga dimensionerna av en hållbar (samhälls-)utveckling ges tydligt utrymme. Energimyndigheten anser att några viktiga dimensioner helt saknas i detta tredje utkast. Det gäller perspektivet *hållbar utveckling* i vid mening och dess delmängd *respekten för vår gemensamma miljö*.

Det finns antagligen ingen enskild samhällsfråga som så tydligt och stadigt vuxit i aktualitet och uppmärksamhet i media och politik (lokalt, nationellt och globalt) som *klimatfrågan*. Därför är det mycket förvånande och olyckligt att denna fråga i förslaget inte ges någon plats i kursplanen för samhällskunskap. Det finns en mängd skäl till att explicit nämna just klimatfrågorna i kursplanen. Det är svårt att förstå hur läraren exempelvis ska kunna undervisa om rättvisa, konflikter i Mellanöstern, USA:s säkerhetspolitik etc. utan att ta upp energiresurser och klimatpåverkan som en väsentlig del av förklaringarna. Här skulle flera dimensioner av begreppet *hållbar utveckling* kunna rymmas, förutom en grund för att diskutera *respekten för vår gemensamma miljö*.

Klimatfrågan är dessutom ett idealiskt tema för att träna och utmana elevens förmåga att argumentera, förstå olika ståndpunkter och skapa sin egen uppfattning i en komplex, viktig och aktuell samhällsfråga.

Det är därför Energimyndighetens bestämda uppfattning att energi- och klimatfrågorna explicit bör nämnas under flera av rubrikerna i centralt innehåll för samhällskunskapen i vart fall för åk 7-9, men även till en del för åk 4-6.

I tjänsten
/Daniel Lundqvist